

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 กฎการสะกดคำ

1) กฎการสะกดคำ และ ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับชั้นการนำเสนอกฎการสะกดคำและคำศัพท์ที่ปรากฏ

กฎการสะกดคำที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ มีลำดับชั้นการนำเสนอกฎเป็น 10 กฎ ดังนี้

- กฎที่ 1 คำพยางค์เป็น สระยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
 - กฎที่ 2 คำพยางค์ตาย สระสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
 - กฎที่ 3 คำพยางค์เป็น สระยาว มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
 - กฎที่ 4 คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงนาสิก
 - กฎที่ 5 คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงนาสิก
 - กฎที่ 6 คำพยางค์ตาย สระสั้น มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
 - กฎที่ 7 คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด
 - กฎที่ 8 คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด
 - กฎที่ 9 คำพยางค์ตาย สระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงกัก
 - กฎที่ 10 คำพยางค์ตาย สระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงกัก
- กฎทั้ง 10 กฎนี้เมื่อนำมาจัดกลุ่มเข้าด้วยกันสามารถสรุปเป็นกฎชุดใหญ่

ได้ 4 ชุดดังนี้

กฎชุดที่ 1 คำพยางค์เป็น สระยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
กฎชุดที่ 2 คำ พยางค์ตาย สระสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
กฎชุดที่ 3 คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว มีหรือไม่มีรูปวรรณยุกต์ มีหรือไม่มีพยัญชนะท้าย กฎชุดที่ 3 นี้สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 5 กฎคือ

- คำพยางค์เป็น สระยาว มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
- คำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงนาสิก
- คำพยางค์เป็นสระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงนาสิก
- คำพยางค์เป็นสระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด
- คำพยางค์เป็นสระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด

กฎชุดที่ 4 คำพยางค์ตายสระสั้นหรือยาว มีหรือไม่มีรูปวรรณยุกต์ มีหรือไม่มีพยัญชนะท้าย กฎชุดที่ 4 นี้สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 กฎคือ

- คำพยางค์ตายสระสั้น มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย
- คำพยางค์ตายสระสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงกัก

- คำพยางค์ตายสระสั้นหรือยาว มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงกัก
เมื่อพิจารณาลำดับชั้นการนำเสนอกฎการสะกดคำร่วมกับจำนวนคำและความถี่ของการปรากฏของคำศัพท์ พบว่าลำดับชั้นการนำเสนอกฎการสะกดคำจะสัมพันธ์กับคำศัพท์และปริมาณคำศัพท์ที่ใช้ กล่าวคือกฎการสะกดคำที่ซับซ้อนน้อยจะมีปริมาณคำศัพท์มาก ในขณะที่กฎที่มีความซับซ้อนมากจะมีปริมาณคำศัพท์น้อย

2) การกระจายของพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ

พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำที่มีความถี่ของการปรากฏสูงที่สุด สามารถสรุปได้ดังตาราง 6.1

ตารางที่ 6.1 พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำที่มีความถี่ของการปรากฏสูงที่สุดในบทเรียนทั้ง 2 เล่ม

พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
-ชุดพยัญชนะกักปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏมากที่สุดคือ /m/ ซึ่งแทนด้วยรูปพยัญชนะ <ม>	-ชุดสระเดี่ยวต่ำ-กลาง / a-a:/ ปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงสระที่ปรากฏมากที่สุดคือ /a: /	-ชุดพยัญชนะนาสิก ปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงที่ปรากฏมากที่สุด คือ /n/ แทนด้วยรูปพยัญชนะ <น, ร>	-วรรณยุกต์ ไม่มี รูปหน่วยเสียงสามัญปรากฏมากที่สุด

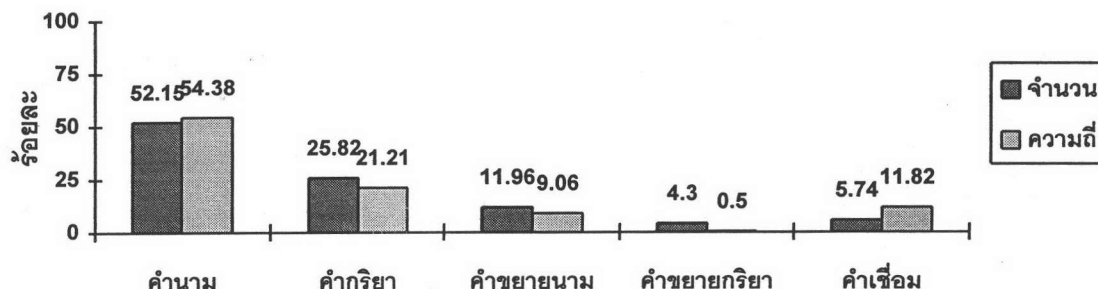
6.1.2 คำศัพท์ที่ไม่สัมพันธ์กับกฎในระบบการสะกดคำ

1) การจำแนกหมวดคำของคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ

คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ เมื่อจำแนกเป็นคำหลักและคำไวยากรณ์ พบว่าคำหลักปรากฏมากกว่าคำไวยากรณ์ ทั้งจำนวนและความถี่ของการปรากฏ

เมื่อพิจารณาจำนวนคำและความถี่ของการปรากฏของคำศัพท์ทุกหมวด สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 6.1

ภาพที่ 6.1 แผนภูมิแสดงจำนวนและความถี่ของการปรากฏของคำศัพท์ทุกหมวด

จากภาพที่ 6.1 เมื่อพิจารณาจำนวนคำ พบว่าหมวดคำนามมีจำนวนคำมากที่สุด รองลงมาคือคำกริยา คำขยายนาม คำเชื่อม และคำขยายกริยาตามลำดับ ส่วนความถี่ของการปรากฏ พบว่าคำนามมีความถี่ของการปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือคำกริยา คำเชื่อม คำขยายนาม และคำขยายกริยา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในแต่ละหมวด พบว่าในหมวดคำนาม คำศัพท์ที่มีจำนวนคำมากที่สุด และมีความถี่ของการปรากฏสูงสุด คือคำศัพท์ที่เป็นสัตว์

ในหมวดคำกริยา พบว่าคำกริยาแสดงอาการมีจำนวนและความถี่ของการปรากฏมากที่สุด

หมวดคำไวยกรณ์ พบว่าคำคุณศัพท์มีจำนวนคำปรากฏมากที่สุด ส่วนคำเชื่อมมีความถี่ของการปรากฏสูงสุด

2) การกระจายของพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้ายและวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ

พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำที่มีความถี่ของการปรากฏสูงสุด สามารถสรุปได้ดังในตาราง 6.2

ตารางที่ 6.2 พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ของคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำที่มีความถี่ของการปรากฏสูงสุด ของแบบเรียนทั้ง 2 เล่ม

พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
-- ชุด พยัญชนะ ก ก ปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงพยัญชนะที่ ปรากฏมากที่สุดคือ /k/ ซึ่งแทนด้วยรูปพยัญชนะ <ก>	-ชุดสระเดี่ยวต่ำ-กลาง /a-a:/ ปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงสระที่ปรากฏ มากที่สุดคือ /a:/	-ชุด พยัญชนะนาสิก ปรากฏมากที่สุด -หน่วยเสียงที่ปรากฏ มากที่สุด คือ /n/ แทน ด้วยรูปพยัญชนะ <น>	-วรรณยุกต์ ไม่มี รูป หน่วยเสียงวรรณยุกต์โท ปรากฏมากที่สุด

จากตารางที่ 6.2 พบว่า คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ การกระจายของ พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ส่วนใหญ่จะเหมือนกับคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกด คำ แตกต่างเพียงพยัญชนะต้นที่สอนให้จำเป็นคำ หน่วยเสียงที่มีความถี่ของการปรากฏมากที่สุด เป็นหน่วยเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม ฐานเพดานอ่อน /k/ แทนด้วยรูปพยัญชนะ <ก> ในขณะที่ คำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ หน่วยเสียงที่มีความถี่ของการปรากฏมากที่สุดคือ หน่วยเสียงนาสิก ฐานริมฝีปาก /m/ แทนด้วยรูปพยัญชนะ <ม>

จากสมมติฐานที่ว่า คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำจะมีลักษณะเฉพาะทาง ความหมายนั้น คือ คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ ส่วนใหญ่เป็นคำนามที่เป็นรูปธรรม คือเป็นชื่อสัตว์ มากที่สุด ในกลุ่มของคำกริยา คำกริยาแสดงอาการมีจำนวนการปรากฏมากที่สุด ในกลุ่มคำขยาย เป็นคำขยายบอกลักษณะคำนามมากที่สุด นอกจากนี้มีลักษณะเฉพาะทางความหมายแล้ว ลักษณะ ทางด้านเสียงที่มีความแตกต่างจากคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำที่เห็นได้เด่นชัด คือ หน่วยเสียง พยัญชนะต้น มีหน่วยเสียงพยัญชนะคู่ที่เป็นอักษรควบแท้ อักษรนำ+ตาม และอักษรเคียงเพิ่มเข้า มา

6.1.3 คำศัพท์จากเนื้อเรื่องและอ่านเสริมบทเรียน

คำศัพท์ที่นำมาสอนเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ ที่เป็นรูปธรรม โดยจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว สัตว์เลี้ยง สิ่งของภายใน โรงเรียนและชุมชนของตน มีการทำกิจกรรมต่างๆซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มคำหลัก ส่วนคำไวยากรณ์ มีจำนวนค่าน้อยแต่มีความถี่ของการปรากฏมากกว่าคำหลัก

6.2 อภิปรายผล

6.2.1 กฎการสะกดคำและจำนวนคำศัพท์ที่สัมพันธ์กับลำดับชั้นการนำเสนอ

การนำเสนอกฎการสะกดคำของหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ โดยรวมมีการ เรียงลำดับจากกฎที่ง่ายไปเป็นกฎที่ยากขึ้นตามลำดับ มีบางกฎเท่านั้นที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ถ้าปรับกฎคำพยางค์ตาย สระสั้นมีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย ไปสอนหลังกฎคำพยางค์เป็น สระสั้นหรือยาวมีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด จะทำให้การนำเสนอเป็นระบบมากยิ่งขึ้น และจะทำให้จำนวนคำศัพท์และความถี่ของการปรากฏของคำศัพท์เป็นไปตามลำดับชั้นการนำเสนอ คือกฎที่ซับซ้อนน้อยจำนวนและความถี่ของการปรากฏของคำศัพท์จะมากกว่ากฎที่ซับซ้อนมาก

6.2.2 การกระจายของพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ของคำศัพท์ที่ สอนกฎการสะกดคำ

คำศัพท์ที่นำมาสอนกฎการสะกดคำ เมื่อพิจารณาการกระจายของพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ โดยนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ ศศิธร หาญพานิช (2536) ที่ศึกษาการกระจายเชิงสถิติของหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในพยางค์ที่เป็นคำและส่วนประกอบของคำในภาษาไทย โดยใช้ฐานข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง ระบบการสังเคราะห์เสียงจากข้อความภาษาไทยของ สุตาพร ลักษณะินาวิน (1989) โดยเปรียบเทียบเฉพาะพยางค์ที่เป็นคำ มีผลดังนี้

1) หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในงานวิจัยนี้ที่มีการกระจายสูงสุดเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดที่ปุ่มเหงือกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของศศิธร (2536) ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาระบบเสียงพยัญชนะของภาษาไทย พบว่ามีหน่วยเสียงที่มีฐานที่เกิดที่ปุ่มเหงือกมากกว่าฐานอื่นๆ คือมี 7 หน่วยเสียง โดยที่มีอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงที่มีฐานเกิดที่ปุ่มเหงือกมากถึง 19 ตัวอักษร แต่ในหนังสือแบบเรียนนี้มี 14 ตัวอักษร ดังนี้

หน่วยเสียงกัก	/t/ แทนด้วย <ต ฏ> (ในแบบเรียนเล่มนี้ไม่มี ฏ)
	/th/ แทนด้วย <ถ ท ธ รุ ท ฒ> (ในแบบเรียนเล่มนี้ไม่มี รุ ท ฒ)
	/d/ แทนด้วย <ด ฎ> (ในแบบเรียนเล่มนี้ไม่มี ฎ)
หน่วยเสียงนาสิก	/n/ แทนด้วย <ณ น>
หน่วยเสียงเสียดแทรก	/s/ แทนด้วย <ซ ศ ษ ส>
หน่วยเสียงต่อเนื่อง	/r/ แทนด้วย <ร>
	/l/ แทนด้วย <ล ฟ>

การที่รูปเขียนในภาษาไทยที่ใช้แทนหน่วยเสียงที่เกิดจากฐานปุ่มเหงือกมีมากกว่าฐานอื่นๆ ทำให้มีคำที่ใช้รูปเขียนเหล่านี้มากกว่าฐานอื่นๆ ส่วนอักษรพยัญชนะที่ไม่ปรากฏในแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ มี 9 ตัวอักษรคือ ช ค รุ ฎ ฏ ฒ ญ ท ฒ ทั้งนี้ จากงานวิจัยของ วรณี โสมประยูร (2515) ที่ศึกษาความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าตัวอักษร ช ค ท จัดอยู่ในกลุ่มพยัญชนะที่เขียนยากปานกลาง ตัวอักษร ญ ฒ ฎ ฎ รุ จัดอยู่ในกลุ่มพยัญชนะที่เขียนยาก ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่นำมาสอนในหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ อีกเหตุผลหนึ่ง คือคำส่วนใหญ่ที่ใช้อักษรพยัญชนะเหล่านี้ เป็นคำยืมที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะไม่ค่อยพบคำเหล่านี้ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการปรากฏของหน่วยเสียงพยัญชนะต้นชุดต่างๆ ในงานวิจัยนี้พบว่า ชุดพยัญชนะกักมีการปรากฏมากที่สุดเช่นเดียวกับงานของศศิธร (2536) ทั้งนี้

เพราะมีหน่วยเสียงที่แทนพยัญชนะกัก 11 หน่วยเสียง โดยที่มีตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงถึง 24 ตัวอักษร (ในหนังสือแบบเรียนนี้ มี 19 ตัวอักษร) เมื่อมีสมาชิกมากอาจทำให้การกระจายของตัวอักษรหรือรูปพยัญชนะมีมากกว่าหน่วยเสียงชุดอื่นๆ ดังนี้ คือ

/p/ /t/ /c/ /k/ /ʔ/

<ป> <ต ฏ> <จ> <ก> <อ>

(ในแบบเรียนไม่มี ฎ)

/ph/ /th/ /ch/ /kh/

<พ ภ ผ> <ท ธ ฒ ท ถ ฐ> <ช ฌ ฉ> <ข ค ฆ>

(ในแบบเรียนไม่มี ฒ ท ฐ)

/b/ /d/

<บ> <ด ฎ ท>

(ในแบบเรียนไม่มี ฎ ท)

2) หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระที่มีการกระจายมากที่สุดในงานวิจัยนี้ คือหน่วยเสียงชุดสระเดี่ยว ต่ำ-กลาง /a-a:/ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของศศิธร (2536) คือเป็นหน่วยเสียงชุดสระเดี่ยว ต่ำ-กลาง /a-a:/ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยเสียงชุดสระเดี่ยวต่ำ-กลาง มีการปรากฏในคำภาษาไทยมากที่สุด

3) หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

ในงานวิจัยนี้ คำพยางค์เป็นไม่มีพยัญชนะท้าย (มาตราตัวสะกดแม่ ก กา) มีความถี่ของการปรากฏสูงสุด เมื่อพิจารณาชุดหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่ปรากฏมากที่สุดมาจากรฐานปุ่มเหงือกเช่นเดียวกับพยัญชนะต้น โดยเฉพาะหน่วยเสียงนาสิก /ŋ/ หรือมาตราตัวสะกดแม่กน มีการกระจายสูงรองลงมาจากพยางค์เป็น มาตราตัวสะกดแม่ ก กา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตราตัวสะกดแม่กน มีรูปเขียน 2 รูป คือ <น, ร> ซึ่งกระจายอยู่ในคำต่างๆ มากทำให้มีความถี่ของการปรากฏสูง งานวิจัยของศศิธร (2536) จะแตกต่างไปคือ หน่วยเสียงฐานเพดานอ่อน ปรากฏมากที่สุดในตำแหน่งพยัญชนะท้ายโดยเฉพาะหน่วยเสียง /ŋ/ ปรากฏมากที่สุดในพยางค์เป็น การศึกษาหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในพยางค์ตาย ในงานวิจัยนี้หน่วยเสียงที่ปรากฏมากที่สุดคือหน่วยเสียง /k/ เช่นเดียวกับงานวิจัยของศศิธร (2536)

4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ในหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ พบว่าคำพยางค์เป็นสระยาวไม่มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย ปรากฏมากที่สุด หน่วยเสียงส่วนใหญ่จึงเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ ทั้งนี้ในคำพยางค์เป็นที่เป็นอักษรกลางและอักษรต่ำจะมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ ซึ่งปรากฏเป็นจำนวนมากกว่าอักษรสูงที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์จัตวา ทั้งนี้ในการสอนเด็กเริ่มเรียนจะ

เริ่มจากวรรณยุกต์ไม่มีรูปก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเสียงสามัญ (ในอักษรกลางและอักษรต่ำ) เป็นกฎที่ง่ายที่สุดและปรากฏในบทเรียนทุกบท

6.2.3 คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ

เมื่อพิจารณาคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ พบว่าส่วนใหญ่เป็นคำนาม ถึงร้อยละ 50 คำนามเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม มีคำกริยาประมาณร้อยละ 25 ส่วนใหญ่เป็นคำกริยาแสดงอาการ คำศัพท์ที่นำมาสอนส่วนใหญ่จะมีภาพประกอบ เมื่อเด็กเห็นภาพก็จะนึกถึงคำและความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ มีวิธีการวางเค้าโครงเรื่องเป็นฉากหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่นำตัวละครเด็ก 2 คนที่เป็นพี่น้องกัน คือ “กล้า” และ “แก้ว” เป็นตัวดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ และมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ผ่านเข้ามา จะสังเกตว่าคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ จะต่างจากคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ คือคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ ในบทหนึ่ง ๆ เมื่อสอนไปแล้วมักจะไม่นำมาสอนอีกในบทต่อไป แต่คำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำจะยังคงมีใช้อยู่ในบทต่อไป ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เด็กเห็นคำนั้นบ่อย ๆ จำรูปคำศัพท์นั้น ๆ ได้แม่นยำ สังเกตจากคำ “กล้า” และ “แก้ว” ปรากฏตั้งแต่บทแรกจนถึงบทสุดท้าย ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อ่านยากสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนทั้งนี้เพราะเป็นอักษรควบกล้ำ มีตัวสะกด และมีวรรณยุกต์ แต่นำมาสอนตั้งแต่บทแรก ทั้งนี้กรมวิชาการ (2534) กล่าวถึงคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำว่าจะไม่นำมาสอนสะกดคำแต่จะสอนโดยให้อ่านคำประกอบภาพเพื่อให้รู้ความหมาย อ่าน เขียนและคัดคำนั้นบ่อย ๆ จนจำคำได้แม่นยำ เมื่อพิจารณาหน่วยเสียงที่ใช้แทนคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ พบว่ามีลักษณะแตกต่างจากคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ คือหน่วยเสียงพยัญชนะต้น มีหน่วยเสียงพยัญชนะที่เป็นพยัญชนะคู่ ซึ่งมีลักษณะการเปล่งเสียงได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ออกเป็นเสียงควบกล้ำก็ได้ เป็นแบบอักษรนำอักษรตาม หรืออักษรเคียงก็ได้ ทั้งนี้เด็กจะเรียนรู้อักษรควบกล้ำ อักษรนำอักษรตามและอักษรเคียงได้ช้า เพราะกฎการสะกดยาก จึงมีวิธีการสอนคือให้จำเป็นคำ นอกจากหน่วยเสียงพยัญชนะต้นแล้ว ผู้วิจัยพบว่าคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ ส่วนใหญ่จะมีตัวสะกดและมีรูปวรรณยุกต์ซึ่งกฎการสะกดคำที่สอนตัวสะกดจะอยู่ในบทท้าย ๆ เพราะฉะนั้นคำศัพท์ที่มีตัวสะกดในบทแรก ๆ จึงจัดให้อยู่ในกลุ่มคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ

เมื่อพิจารณาจำนวนคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ พบว่ามีน้อยกว่าคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำคือ มีเพียงร้อยละ 12.55 เท่านั้น ในขณะที่คำศัพท์สอนกฎมีจำนวนคำ คิดเป็นร้อยละ 87.45 แต่จะพบว่าคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำ มีความถี่ของการปรากฏคิดเป็นร้อยละ 21.26 มากกว่าจำนวนคำศัพท์ถึงร้อยละ 8.71 ในขณะที่คำศัพท์ที่สอนกฎมีความถี่ของการปรากฏเพิ่มขึ้นมาเพียงร้อยละ 2.51 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์สอนจำมีการใช้ซ้ำบ่อย ๆ มากกว่าคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำ

เมื่อพิจารณาคำศัพท์ทั้งหมดของหนังสือเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ พบว่าคำศัพท์ที่อยู่ในเนื้อเรื่องเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวกับโลกของเด็ก เป็นคำพื้นฐานที่เด็กต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้

เรียงลำดับจากง่ายไปยากไว้แล้ว (กรมวิชาการ, 2534) จากงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ที่ได้ศึกษาคำพื้นฐานที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2529-2531 พบว่าคำพื้นฐานควรเป็นคำที่มาจากคำพูดของนักเรียนเองจะช่วยให้เด็กอ่านได้ดีและสามารถเข้าใจความหมายได้ คำพูดที่จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนอ่านของเด็กควรเป็นคำที่ใช้พูดบ่อย มีความถี่ในการพูดสูง ซึ่งเป็นคำที่เด็กจะเรียนโดยอาศัยรูปคำ จะไม่สอนให้แจกลูกหรือประสมอักษร แต่จะใช้การสอนอ่านให้จำทั้งคำ หรืออาจเป็นคำที่ต้องอาศัยการแจกลูกหรือประสมอักษรก็ได้แต่คำเหล่านั้นต้องเป็นคำที่อยู่ในวงประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีของ (Piaget) ที่ได้กล่าวถึง วุฒิภาวะของพัฒนาการทางความคิดของเด็กวัย 7 ขวบ (วัยเริ่มเรียน) ว่าเป็นขั้นมีความคิดเป็นเหตุเป็นผล (Concrete operation) กล่าวคือในขั้นนี้เด็กจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เพราะเด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แล้วแต่ต้องอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ นอกจากนี้ยังสามารถสะกดคำที่ไม่คล้ายกันได้ถูกต้องมากขึ้นและคำที่ใช้บ่อยๆ เด็กจะสะกดได้ถูกต้องมากกว่าคำที่ใช้บ่อย

6.2.4 จุดดีของหนังสือแบบเรียน 2 เล่ม มีดังนี้

1) ถ้าจะมีการประเมินหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการทั้ง 2 เล่มนี้ โดยใช้ผลการศึกษาวิเคราะห์ในทางภาษาศาสตร์ จากการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า หนังสือชุดนี้เป็นหนังสือแบบเรียนที่ดี คือมีเรียงลำดับกฎการสะกดคำ จากกฎที่ซับซ้อนน้อยไปยังกฎที่ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เด็กสามารถเรียนได้ตามลำดับขั้นตอน มีจุดที่ควรแก้ไขเพียงเล็กน้อย คือกฎการสะกดคำที่เป็นคำพยางค์เป็นสระสั้นหรือยาว มีหรือไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงเปิด ควรนำมาสอนก่อนคำพยางค์ตาย มีรูปวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะท้าย ทั้งนี้เพราะเป็นกฎที่ต่อจากกฎคำพยางค์เป็นสระสั้นหรือยาว มีหรือไม่มีรูปวรรณยุกต์ พยัญชนะท้ายเสียงนาสิก ซึ่งเป็นกฎลักษณะเดียวกัน หน่วยเสียงวรรณยุกต์แบบเดียวกัน

2) หนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้มีการสอนทั้งแบบเป็นคำ เป็นประโยค (word based) และแบบสอนประสมสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ (phonic based) ซึ่งวิธีการสอนแบบประสมประสานทั้ง 2 วิธีนี้ มีข้อดีคือ การสอนประสมสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์จะทำให้เด็กจำคำใหม่และอ่านได้ถูกต้องแม่นยำ และจากการสอนเป็นคำ เป็นประโยคเด็กจะเข้าใจความหมายของคำและประโยคได้ดี ทำให้สนุกและไม่น่าเบื่อ (สุณีย์ อดิศาสตร์, 2526: 91)

3) การเลือกคำศัพท์ที่นำมาใช้สอน เป็นคำศัพท์ที่อยู่ในวงประสบการณ์ของเด็กซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเป็นส่วนใหญ่ คำศัพท์ที่ไม่มีมีความหมายมีเพียง 200 กว่าคำเท่านั้น ซึ่งจะอยู่ในส่วนแบบฝึกอ่าน ทั้งนี้เป็นการนำมาสอนเพื่อให้รู้จักการผันเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น

4) รูปแบบการนำเสนอคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนมีลักษณะที่น่าสนใจ คือ คำศัพท์ที่นำมาสอนในหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ คำศัพท์ใหม่จะแยกให้เห็นชัดเจนว่าเป็น คำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำโดยใช้ตัวอักษรสีเขียวที่หนา และคำศัพท์ที่สอนให้จำเป็นคำโดยใช้ ตัวอักษรสีดำที่หนา ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำศัพท์ที่สอนกฎการสะกดคำและคำศัพท์ที่ สอนให้จำเป็นคำอย่างชัดเจน นอกจากนี้ อักษรสระ อักษรพยัญชนะ ที่สอนใหม่ในบทนั้นๆ ก็ จะแยกสีเขียวให้เห็นเด่นชัดด้วย การสอนสระในแต่ละบทจะสอนไม่เกิน 2 รูป สระที่สอนไปในบท ก่อนจะมีการนำมาสอนทบทวนในบทต่อไปด้วยทำให้เด็กจำได้แม่นยำขึ้น

6.2.5 ข้อเสนอแนะสำหรับหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 เล่มนี้

1) คำศัพท์บางคำสอนไปในบทหนึ่งแล้ว (ซึ่งจะนับว่าเป็นคำเก่า) แต่ในบท ต่อมาเขียนเป็นคำใหม่ เช่น คำว่า “กิน” ปรากฏในบทที่ 9 แต่นำมาเขียนเป็นคำใหม่โดยใช้ตัว อักษรสีดำหนาที่บ (แสดงว่าเป็นคำศัพท์ใหม่ที่สอนให้จำเป็นคำ) ในบทที่ 12 ซึ่งไม่ตรงกัน หรือ ในบทที่ 16 ส่วนที่เป็นแบบฝึกอ่าน สอนอ่านสระ อัวะ เอื้อะ เอื้อะ แต่ไม่มีคำศัพท์ที่นำมาสอนอ่าน สระ 3 ตัวนี้เลย หรือในบทที่ 18 มีภาพประกอบคำศัพท์ “ใหม่” แต่คำ “ใหม่” ไม่มีสอนในบท เรียน หรือการเว้นวรรคคำ เช่นคำ “เพื่อนบ้าน” บางครั้งเขียน “เพื่อน บ้าน” บางครั้งเขียนติดกัน เป็น “เพื่อนบ้าน” ควรจะให้สม่ำเสมอเหมือนกันตลอดทั้งเล่ม

2) ในส่วนที่เป็นแบบฝึกอ่าน อ่านพยัญชนะ แยกให้เห็นว่าพยัญชนะที่เป็น อักษรสูง กลาง ต่ำ จะอยู่คนละบรรทัดกัน ซึ่งเป็นข้อดีที่จะทราบว่าอักษรแต่ละหมู่ ประกอบด้วย อักษรอะไรบ้าง และจะตีมากยิ่งขึ้นถ้าในส่วนอ่านสะกดคำและแจกลูกได้แยกอักษร 3 หมู่ เป็น 3 บรรทัด บรรทัดแรกเป็นอักษรสูง บรรทัดที่ 2 เป็นอักษรกลาง และบรรทัดที่ 3 เป็นอักษรต่ำ เพราะจะทำให้เด็กสามารถผันเสียงวรรณยุกต์ได้ตรงและไม่สับสน เพราะแต่ละบรรทัดแยกให้เห็น ชัดเจนแล้ว จะทำให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

6.3.1 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบหนังสือแบบเรียนภาษาไทยที่ใช้สอนในปัจจุบันหลายๆ เล่ม ทั้งนี้เพื่อจะได้เปรียบเทียบจุดดีและจุดบกพร่องของหนังสือ เรียนแต่ละเล่มเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือแบบเรียนภาษาไทยต่อไป

6.3.2 ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาในเรื่องประโยคของหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถม เพราะจากการสังเกตประโยคต่างๆ ที่ใช้ในหนังสือแบบเรียนระดับประถมศึกษา หรือเด็กเล็ก ๆ ลักษณะการใช้รูปประโยคจะแตกต่างจากหนังสือที่ใช้สอนกับเด็กโต ส่วนมากรูป ประโยคจะเป็นลักษณะประโยคความเดียว นำมาต่อกันเป็นเรื่องราว ประโยคไม่ซับซ้อนซึ่งเด็ก สามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย

6.3.3 ผู้วิจัยเห็นว่าการเว้นวรรคในหนังสือเรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะจากการสังเกตลักษณะการเว้นวรรคในหนังสือเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ การเว้นวรรคระหว่างคำ ระหว่างประโยค จะมีลักษณะที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการเว้นวรรคจากบทแรกถึงบทหลัง

6.3.4 ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาเรื่องลำดับชั้นในการนำเสนอรูปอักษรทั้งรูป อักษรพยัญชนะและสระจากบทแรกไปจนถึงบทสุดท้าย ว่าเหตุใดจึงเลือกรูปอักษรพยัญชนะหนึ่ง ๆ มาสอนก่อนรูปอักษรพยัญชนะตัวอื่น ๆ ในชุดเดียวกัน เช่น ในชุดอักษรกลาง เลือกรูปใดมาสอน ก่อน หรือในชุดสระเลือกสระที่ตามมา เช่น <-า> ก่อนเพราะอะไร เหตุใดจึงไม่เลือกสระที่อยู่บน หรืออยู่ล่าง หรือที่มาข้างหน้าก่อน และรูปสระเหล่านี้มีลำดับของการนำเสนออย่างไร เพราะอะไร ทั้งนี้อาจเกิดจากความยากง่ายของการเขียนตัวอักษร หรืออาจเป็นเพราะลักษณะการเลือกคำศัพท์ ที่มาใช้สอนที่เอื้อต่อการใช้อักษรพยัญชนะและสระเหล่านั้น